

Johannes 6:1-71

Gebruik de 5 stappen methode voor bijbelstudie (of gebruik de vragen die onder aan de tekst staan).

Inhoud van deze les (Betacursus 06)

Jezus doet het wonderteken van de vermenigvuldiging van broden en vissen (6:1-15).....	1
Jezus doet het wonderteken van het wandelen op het meer (6:16-25)	2
Jezus is het brood dat leven geeft (6:26-59).....	3
Jezus wordt ook in Galilea verworpen (6:60-71)	6

Overzicht

Johannes 6:1-71 beschrijft hoe Jezus Christus na een wonderteken in Galilea door de Joden in Galilea verworpen wordt.

Uitleg:

Jezus doet het wonderteken van de vermenigvuldiging van broden en vissen (6:1-15)

Dit wonderteken wordt ook in Matteüs 14:13-21, Marcus 6:30-44 en Lucas 9:10-17 beschreven.

*6:1. Na deze dingen. Johannes tekende het eerste (4:43-54) en het laatste (6:1-15) wonderteken in de grote Galileese bediening op. De grote Galileese bediening wordt in Matteüs 4:12 – 15:20, Marcus 1:14 – 7:23 en Lucas 4:14 – 9:17 beschreven. Het wonderteken in Johannes 6 vond ongeveer een jaar na het wonderteken in Johannes 5 plaats (vgl. 6:4 met 5:1). In Johannes 5 verwerpen de Joden in Judea Jezus en in Johannes 6 verwerpen de Joden in Galilea Jezus.

vertrok Jezus naar de overzijde van het Meer van Tiberias in Galilea. Lucas 9:10 zegt ‘naar de omgeving van Betsaida’ (Betsaida betekent: ‘huis van vis’), waarschijnlijk Betsaida Julias, zuidoostelijk van waar de Jordaan in het Meer van Tiberias instroomde. Een vergelijking tussen Johannes 6:16 en Marcus 6:45 toont aan dat er nog een Betsaida was, in de nabije omgeving van Kafarnaüm op de vlakte van Gennesaret (Marcus 6:53). Het meer van Kinneret (Numeri 34:11) of het Meer van Gennesaret (Lucas 5:1) wordt ook ‘het Meer van Tiberias’ genoemd (6:1). Tiberias aan de westelijke oever werd door Herodus Antipas in 22 n.C. gesticht.

*6:2. Een grote menigte mensen volgde Jezus omdat zij zijn wondertekenden zagen. De grote schare mensen kwam om de Wonderwerker te zien.

*6:3. Jezus met zijn discipelen gingen de berg op. De discipelen waren net teruggekeerd van een zendingsreis en Jezus nam hen mee naar deze eenzame plaats om uit te rusten (Marcus 6:30-31). Aan de noordoostelijke kust van het Meer van Tiberias, ongeveer anderhalf kilometer ten zuiden van Betsaida Julias, was een kleine vlakte met een heuvel direct daarachter. Het was lente en er was veel groen gras om op te zitten.

*6:4. Het Pascha, het feest van de Joden, was nabij. Het eerste paasfeest was in april 27 n.C. (2:13). Het tweede paasfeest was in april 28 n.C. (5:1). Het derde paasfeest was in april 29 n.C. (6:4) en daarop volgde het Loofhuttenfeest in oktober 29 n.C. (7:2,37) en het feest van de Tempelvernieuwing in december 29 n.C. (10:22-23). Het vierde paasfeest was in 30 n.C. toen Jezus gekruisigd werd (11:55; 12:1; 13:1; 18:39; 19:14).

*6:5-7. Jezus zag de menigte. Marcus 6:34-37 zegt het volgende: De grote menigte mensen leek op schapen zonder herder. Jezus onderwees hen langdurig. Toen er veel tijd verstreken was kwamen de discipelen op het idee om de mensen weg te sturen om hun eigen eten te kopen. Maar Jezus zei, “Geven jullie hun maar te eten”. Maar de discipelen handelden niet in geloof en gingen mogelijke oplossingen berekenen.

Hoe zullen we broden kopen om deze mensen te eten te geven? Het Griekse woord betekent hier niet ‘waar’ (in welk plaats), maar ‘hoe’ (uit welke middelen). Jezus zei dit niet omdat hij niet wist wat te doen, maar om Filippus op de proef te stellen. Zou Filippus ook medelijden met de hongerige schare hebben? Zou Filippus al begrepen hebben wat het doel van de wondertekenden waren? Het doel van de wondertekenden was om mensen te wijzen op Jezus Christus, zijn bereidheid om in de werkelijke noden van mensen te voorzien en zijn macht om dat ook werkelijk te kunnen doen.

Maar Filippus zag alleen de grote schare mensen en begon meteen een rekensommetje te maken. Zelfs tweehonderd denarie zou niet voldoende zijn om iedereen een klein stukje brood te geven. Eén ‘denarius’ is gelijk aan het werkloon voor één dag. Filippus had wel de andere wondertekenden van Jezus gezien, maar dacht helemaal niet aan de mogelijkheid dat Jezus ook brood zou kunnen vermenigvuldigen.

*6:8-9. Andreas zei, “Hier is wel een jongen met vijf gerstebroden en twee vissen”. Ook Andreas dacht niet aan de bewogenheid en macht van Jezus Christus.

*6:10. Er waren ongeveer vijfduizend mannen. Jezus droeg de discipelen op om de mensen te vragen te gaan zitten. Zij gingen in groepen van honderd en vijftig ‘aanliggen’ (Marcus 6:40), d.w.z. de mensen gingen op hun zijde op het gras liggen. Er waren ongeveer vijfduizend mannen, vrouwen en kinderen niet meegerekend (Matteüs 14:21).

*6:11-13. Jezus dankte en verdeelde het brood en vissen, zoveel als ze wilden. Jezus ‘dankte’ eerst (sprak een ‘zegen’ uit, Marcus 6:19). Johannes gaat ervan uit dat mensen bekend zijn met de drie andere evangeliën. Jezus brak de broden in eetbare stukken en de discipelen verdeelden ze onder de mensen. Zo ook de vissen. Allen aten totdat zij verzadigd waren (Marcus 6:19). De brokken die overgebleven waren, werden verzameld en vulden twaalf korven.

In Johannes 2 schiep Jezus niet wijn, maar *veranderde* water in wijn. In Johannes 6 schiep Jezus geen nieuwe brood of vis, maar *veranderde* vijf broden en twee vissen in nog veel meer broden en vissen! *Het doel van de eerste komst van Jezus was niet om te scheppen, maar om te veranderen, te transformeren en om dat te doen in overvloed* (vgl. 10:10b)!

*6:14-15. De mensen zeiden, “Hij moet wel de profeet zijn die in de wereld zou komen”. ‘Het wonderteken’ (Grieks: semaion, teken) in de natuurlijke wereld wijst naar een wonderteken in de geestelijke wereld. Het doen van een ‘teken’ was een andere vorm van verkondiging (20:30-31; cf. 2:11; 6:14,30). Maar de bedoeling van dit wonderteken werd niet begrepen. De mensen beschouwden Jezus Christus waarschijnlijk als de Messias die komen zou (1:21; Deuteronomium 18:15-18), maar niet in de zin van de hemelse, geestelijke Messias waar het Oude Testament over spreekt, maar als een aardse, politieke Messias die beantwoordt aan de populaire Joodse verwachting.

Jezus wist dat de schare van plan was hem met geweld naar Jeruzalem te voeren en koning te maken. Zij wilden dat hij hen van het Romeinse juk zou bevrijden en het aardse koninkrijk van God zou vestigen. Zij hadden niet begrepen dat zijn koninkrijk niet van deze wereld is (18:36). Hij zond zijn discipelen met de boot naar de overkant (Betsaida), zond de schare mensen weg en ging zelf weer de berg op om te bidden (Marcus 6:45-46).

Jezus doet het wonderteken van het wandelen op het meer (6:16-25)

Dit wonderteken wordt ook in Matteüs 14:22-33 en Marcus 6:45-52 beschreven.

*6:16-21. Toen ze vijftig of dertig stadia geroeid hadden, zagen ze plotseling Jezus over het meer lopen. Tijdens de storm en in de duisternis waren de discipelen volkomen veilig, omdat Jezus voor hen bad (Marcus 6:46). Tijdens de vierde nachtwake (03.00-06.00 uur) hadden de discipelen ongeveer 25 of 30 stadia geroeid. Een stadie is gelijk aan 192 meter. Dus de discipelen hadden ongeveer 4,8 tot 5,7 kilometer geroeid! Toen zagen de discipelen een figuur die tegen de storm in over het water liep en hen inhaalde. Zij werden nog meer bevreesd, omdat zij dachten dat het een spook was (Marcus 6:49). Maar Jezus zei, “Ik ben het, wees niet bang”. Petrus liep over het water naar Jezus (Matteüs 14:28-31). Toen Jezus aan hen verscheen, was de boot nog ‘midden op de zee’ (Marcus 6:47), maar toen hij bij hen in de boot stapte, ging de storm meteen liggen (Marcus 6:51) en hadden zij meteen het land bereikt (6:21).

Jezus had dus nog vier wondertekenen gedaan:

- Jezus overwon de zwaartekracht en wandelde op het water (6:19).
- Jezus liet Petrus op het water wandelen (Matteüs 14:28-31).
- Jezus had macht over de natuurkrachten en bracht de stormwind tot rust (Matteüs 14:32).
- Jezus had macht over ruimte en afstand en bracht de boot meteen aan wal (6:21).

*6:22-25. De schare had gezien dat er maar één boot was en dat Jezus niet aan boord was gegaan, maar dat zijn discipelen alleen waren weggevaaren. De schare had gezien dat Jezus en zijn discipelen met één boot naar de oostelijke zijde van het meer gekomen waren en dat Jezus de discipelen met die boot naar de westelijke zijde van het meer weggestuurd had voordat hij zelf de berg opging om te bidden (Marcus 6:45-46).

De volgende ochtend zag de schare dat Jezus er ook niet meer was (6:24). Zij concludeerden dat Jezus ook naar de westelijke zijde van het meer gegaan was; maar hoe, dat wisten zij niet! Niemand kwam op het idee dat hij over het meer erheen gelopen was. Scheepseigenaren uit Tiberias aan de zuidwestelijke oever hoorden dat er zaken te doen waren en dat een grote schare mensen wilden oversteken. Zij kwamen naar de oostelijke oever en brachten de schare naar de noordwestelijke oever. Kafarnaüm was het hoofdkwartier van Jezus tijdens zijn grote Galileese bediening.

Ze vonden hem aan de overkant van het meer. De mensen bij Gennesaret maakten de komst van Jezus overal bekend en de mensen brachten vele zieken die hij genas (Matteüs 14:34-36). Toen de schare aan Jezus vroeg wanneer hij daar gekomen was, gaf hij geen antwoord, want als hij hen zou vertellen dat hij over het water naar Kafarnaüm gelopen was, zouden ze hem met nog meer geweld koning gemaakt hebben (vgl. 6:15).

Jezus is het brood dat leven geeft (6:26-59)

Doe geen moeite voor brood dat vergaat (6:26-29)

*6:26-27. Jezus gaf onderricht in de synagoge van Kafarnaüm (6:59).

Hij zei, “Waarachtig, ik verzeker u: u zoekt me niet omdat u tekenen hebt gezien, maar omdat u brood gegeten hebt en verzadigd bent. De Samaritaanse vrouw had niet verstaan wat Jezus over ‘water’ zei. De Joden verstonden evenmin wat Jezus over ‘brood’ zei. Zij zagen ‘het wonder’, maar niet ‘het teken’! Zij legden het *letterlijk* in plaats van *geestelijk* uit!

U moet geen moeite doen (werk niet, NBG) voor voedsel dat vergaat, maar voor voedsel dat niet vergaat en eeuwig leven geeft. Deze woorden zijn een ‘mashal’, een verborgen gezegde of raadsel (vgl. 2:19). De schare had de wonderen niet begrepen als tekenen *die wijzen naar Jezus Christus* als de *geestelijke* Messias, de Verlosser, de Zoon van God. Zij zagen Jezus eerder als een wonderdoener in *letterlijke fysieke, materialistische of politieke* zin.

De Zoon van de Mens zal het eeuwige leven aan jullie geven. Jezus was gekomen om aan mensen geestelijke voedsel te geven – het eeuwige leven.

want God de Vader zelf heeft hem ‘verzegeld’. Een ‘zegel’ heeft verschillende functies: het zorgt voor bescherming (Matteüs 27:63-66); het garandeert verlossing tot het einde toe (2 Korintiërs 1:21-22; Efeziërs 1:13-14); en het certificeert echtheid (6:27). “Op hem heeft God de Vader zijn zegel gedrukt” (NBG) betekent dat God met de getuigenissen (in hoofdstuk 5) en met de wondertekenen (in hoofdstuk 6) certificeert dat Jezus de geestelijke Messias, de Zoon van God is.

*6:28-29. De mensen vroegen, “Wat moeten wij doen opdat wij de werken van God mogen werken?” (NBG). Toen Jezus het woord ‘werk’ in vers 27 noemde, dachten de Joden meteen aan ‘bepaalde *werken van de wet* die mensen moesten doen om door God gerechtvaardigd te worden’.

Jezus antwoordde, “Dit is het werk van God, dat jullie geloven in Jezus Christus die God gezonden heeft.” ‘Geloven’ is ‘een werk’, maar niet in de zin van een godsdienstige oefening, een godsdienstige daad of een goed werk dat ertoe bijdraagt dat je voor God gerechtvaardigd wordt. Verlossing of rechtvaardiging blijft altijd ‘genade’ (vgl. 1:13,17,29; 3:3,5,16; 4:10,14,36,42; 5:21; 6:27,33,37,39,44,51,55,65; 8:12,36; 10:7-9,28,29; 11:25,51,52; 14:2,3,6; 15:5; 17:2,6,9,12,24; 18:9). ‘Geloven’ is wel ‘een werk’ in de zin dat je het volbrachte verlossingswerk van Jezus Christus aanneemt en in je hart en leven sluit. Geloof is als de wortel van een boom die hard werkt om het water en voedsel, dat God in de grond gelegd heeft, op te zuigen.

Wie bij Jezus komt zal geen honger meer hebben (6:30-35)

*6:30-31. De mensen vroegen, “Welk wonderteken kunt u dan verrichten? Als we iets zien, zullen we in u geloven.” Jezus had gezegd dat God hem gezonden had. De Joden wilden wel zijn ‘geloofsbrieven’ zien (vgl. Deuteronomium 18:18-22). Maar de Joden bepaalden zelf hoe deze ‘geloofsbrieven’ eruit moesten zien; het moest een of ander wonderteken ‘uit de hemel’ zijn. Maar Jezus had al een heel aantal wondertekenen gedaan en toch geloofden de Joden niet in hem! De bedoeling van de Joden was het volgende: Mozes had aan Israël brood ‘uit de hemel’ (het letterlijke manna) gegeven, maar Jezus had aan hen slechts brood ‘van de aarde’ (het letterlijke brood en vis) gegeven. Als Jezus groter is dan Mozes, dan moet hij ook een of ander teken ‘uit de hemel’ en niet ‘uit de aarde’ geven.

*6:32-34. Jezus antwoordde, “Waarachtig, ik verzeker u: niet Mozes heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar mijn Vader; hij geeft u het ware brood uit de hemel. Dat brood geeft leven aan de wereld.” Jezus vernietigt de vergelijking van de Joden en maakt een andere vergelijking:

- i. Mozes was alleen maar een tussenpersoon, terwijl God de Gever was. Het was niet Mozes maar God die aan Israël het manna (het letterlijke brood) uit de hemel gaf (6:32). Mozes gaf alleen instructies hoe het opgeraapt moest worden (Exodus 16:4,14-16; Psalm 78:24-25).
- ii. Fysiek brood tegenover het geestelijke Brood. Bij Mozes gaf God niet het echte brood maar ‘manna’, een *letterlijke schaduw (type)* voor brood dat alleen maar fysieke honger stilde. Dat letterlijke brood viel *uit ‘de fysieke hemel’ (lucht)*. Maar in Jezus gaf God de *geestelijke werkelijkheid (het antitype)*: Jezus Christus, het Brood dat eeuwig leven geeft. Dat geestelijke Brood komt *uit ‘de hemel waar God woont’* (6:32-33). De Joden dachten nog steeds aan fysiek brood dat fysiek leven geeft en uit een fysieke hemel viel. Dat fysieke brood zouden zij graag altijd ontvangen (6:34).

*6:35. Jezus zei, “Ik ben het brood dat leven geeft. Jezus sprak over zichzelf en zei dat mensen naar hem moesten ‘komen’ en in hem moesten ‘geloven’. Dan zouden zij nooit meer ‘honger’ of ‘dorst’ in geestelijke zin hebben. De laatste uitdrukking is een ‘litotes’: een bevestiging door het tegenovergestelde te ontkennen. Jezus Christus geeft het eeuwige leven en houdt dat ook in stand. Het gaat over een persoonlijke relatie met Jezus. Het gaat over naar Jezus toe komen (geloven) en Jezus (de heilige Geest) op een *geestelijke* wijze in je hart en leven aannemen.

De woorden ‘Ik ben’ slaan op Gods Naam “JaHWeH in Exodus 3:14. In het Hebreeuws betekent die naam, “Ik ben die Ik ben” of “Ik zal zijn die Ik ben”. Gods naam drukt zijn wezen uit als getrouw tegenover zijn volk. Bij Jezus drukken de woorden ‘Ik ben’ uit dat Jezus de Middelaar is die Gods verlossing in al zijn facetten belichaamt en bemiddelt (vgl. 4:25-26; 6:35; 8:12,24,28; 10:7; 10:11; 11:25; 13:19-20; 14:6; 15:1,5)

Iedereen die God de Vader aan Jezus geeft zal bij Jezus komen (6:37-40)

*6:36-37. Dat u niet gelooft, Iedereen die de Vader mij geeft, zal bij mij komen.

- i. In vers 36 benadrukt Jezus *de verantwoordelijkheid van de mens*: wanneer het Brood van het eeuwige leven gegeven wordt, moet de mens het in zich opnemen. Zij moeten komen en geloven.
- ii. In vers 37 benadrukt Jezus *de verantwoordelijkheid van God en van Jezus*. De letterlijke uitdrukking ‘al wat de Vader mij geeft’ geeft aan dat de uitverkorenen als een eenheid beschouwd worden; ze zijn één volk. De uitdrukking ‘al wat’ (Grieks: pan ho) komt ook in Johannes 6:39, in 17:2,24 en in 1 Johannes 5:4 voor.

God de Vader geeft deze mensen aan Jezus (vgl. 17:2,6,9,24) en Jezus zal hen nooit uitwerpen (uit zijn koninkrijk, vgl. 10:28) – opnieuw een litotes. God is altijd de eerste en de mens is altijd de tweede! Alleen wanneer God eerst iemand anders met zijn boodschap naar je stuurt, kun je als tweede in die boodschap geloven en je bekeren. Je kunt deze boodschap niet zelf verzinnen of naar je toe laten komen. Het evangelie blijft Gods boodschap en het wordt je uit genade, als een geschenk aangeboden. Pas daarna ben je verantwoordelijk om het met je wil, je hart en je leven aan te nemen (vgl. 1:12-13)!

*6:38-40. Dit is de wil van hem die mij gezonden heeft: dat van ‘al wat’ (vgl. 6:37) hij mij gegeven heeft, ik niets daarvan verloren zal laat gaan (een litotes). De mensen die de Vader geeft, worden door de Zoon verwelkomd! De wil van God de Zoon en de wil van God de Vader botsen nooit! De tegenstanders van Jezus (de Joden in dit geval) moesten weten dat wie Jezus verwerpt ook de Zender van Jezus verwerpt. De enige ware God is de God die zich in de bijbel en in Jezus Christus openbaart (vgl. Matteüs 10:40; Lucas 10:16).

Vers 39 benadrukt weer de goddelijke verantwoordelijkheid en de gelovigen als een eenheid.

Vers 40 benadrukt weer de menselijke verantwoordelijkheid en de gelovigen als individuen.

De volharding van gelovigen. De bijbel leert dat ware wedergeboren mensen *volhardend en aanhoudend* zullen geloven (tegenwoordige tijd)! Jezus zal toezien dat geen gelovige verloren gaat. En Jezus zal de gelovigen uit de dood opwekken in de laatste dag (bij zijn wederkomst, vgl. 10:28). Gods eeuwige raadsplan kan niet gewijzigd worden (Jesaja 14:24,27; Romeinen 8:29,30,38,39). Gods roeping kan niet herroepen worden (Romeinen 1:6; 11:29). Gods begin in je leven garandeert ook de voltooiing (Filippenzen 1:6). Gods belofte kan niet verbroken worden (Hebreeën 6:17). Gods erfdeel kan niet geschonden worden (1 Petrus 1:4-5). Gods fundament kan niet geschud worden (2 Timoteüs 2:19; Hebreeën 12:28). Het zegel dat God op iemand gedrukt heeft, kan niet verbroken worden (2 Korintiërs 1:21-22; Efeziërs 1:13-14). Gods ‘leven’ kan niet vergaan. Dit is de implicatie van het woord “eeuwig leven”.

Iedereen die God de Vader trekt zal bij Jezus komen (6:41-46)

*6:41-43. De Joden begonnen te morren. Deze Joden waren waarschijnlijk de godsdienstige leiders van de synagoge in Kafarnaüm en hun aanhangers. Zij vergeleken het fysieke brood van de aarde met fysiek brood uit de hemel (het manna). Maar Jezus vergeleek het fysieke brood uit de hemel met het geestelijke Brood uit de hemel (Jezus zelf)! De Joden bleven zich hardnekkig verzetten tegen het idee dat Jezus ‘uit de hemel neergedaald was’; dat Jezus (als God) uit de hemel de menselijke natuur d.m.v. Maria aangenomen had. Zij bleven hem alleen als de zoon van Jozef en Maria zien – als een gewone persoon, verwekt door een man bij een vrouw.

Lucas benadrukt de maagdelijke geboorte, namelijk dat Jezus uit de maagd Maria geboren is zonder de tussenkomst van een menselijke vader (Lucas 1:26-35). Jezus heeft dus *de menselijke natuur*. Het Johannes evangelie benadrukt vooral het aanvullende feit dat Jezus vanuit de hemel, van God de Vader, komt (6:38). Jezus is dus *geen gewone menselijke persoon (individu)* als alle andere mensen.

*6:44. Niemand kan tot mij komen, tenzij de Vader, die mij gezonden heeft, hem trekt (NBS). Het woord ‘trekken’ mag niet afgezwakt worden tot ‘adviseren’ of ‘wenken’ of ‘moreel beïnvloeden’. Het woord ‘trekken’ wordt als volgt in de bijbel gebruikt:

- i. Een net vol vissen met alle macht uit het water ‘trekken’ (21:6,11).
- ii. Paulus uit de tempel (Handelingen 21:30) of voor het gerecht ‘sleuren’ (Handelingen 16:19). Arme mensen voor de rechter ‘slepen’ (Jakobus 2:6).
- iii. Mensen vanuit de hele wereld naar Jezus toe ‘trekken’ (12:32). Al bieden de mensen weerstand, hun weerstand houdt niet stand. Gods genade is onweerstaanbaar! God beïnvloedt het denken, hart, wil en hele persoonlijkheid zo krachtig dat deze op een positieve wijze gaan functioneren en Jezus door het geloof aannemen (vgl. 1:12-13; Romeinen 8:7-8; 9:14-18). Het feit dat God de Vader (6:44) door God de Zoon (12:32) mensen naar zich ‘trekt’ bewijst dat de Drie-enige God waarlijk één is.

*6:45-46. Het staat geschreven in de Profeten: “Zij zullen allemaal door God onderricht worden”. Iedereen die naar de Vader luistert en van hem leert komt bij mij. Het woord ‘allemaal’ betekent in de context ‘alle burgers van Gods verbondsvolk’. Het woord ‘iedereen’ (Grieks: pas ho) betekent ‘ieder individu’ die naar Gods onderricht luistert en van hem leert. De woorden ‘luisteren’, ‘leren’, en ‘komen’ (de menselijke verantwoordelijkheid, vgl. 6:45) verzwakken op geen enkele wijze het feit dat God ‘trekt’ (de goddelijke verantwoordelijkheid, vgl. 6:44). Het initiatief blijft bij God de Vader die onderricht geeft, zoals de profeten in het Oude Testament al voorspelden. Gedurende het Messiaanse tijdperk (de periode van het Nieuwe Testament) zouden alle burgers van het ware volk van God door God geleerd worden (Jesaja 54:13; Jeremia 31:33-34). Het is eerst de verantwoordelijkheid van God om ‘onderricht’ te geven en daarna is het de verantwoordelijkheid van mensen om te horen en te geloven (vgl. Romeinen 10:14-17).

God trekt mensen tot Jezus Christus door zijn bijbels onderricht in Oude en Nieuwe Testament. Alleen God de Zoon heeft God de Vader gezien zoals hij is en heeft hem aan de wereld bekendgemaakt (6:46; vgl. 1:18; 5:37; Matteüs 11:27).

God behandelt de mens als een verantwoordelijk wezen: hij beïnvloedt zijn denken, geweten, wil, emoties, kortom: heel zijn menselijke persoonlijkheid (vgl. Marcus 4:26-29). Dan begint de menselijke persoonlijkheid te functioneren: hij begrijpt, wordt diep getroffen, raakt overtuigd, neemt Gods Woord met geloof aan, houdt het vast, reinigt zijn hart van dorens en distels, en draagt vrucht met volharding (vgl. Marcus 4:1-20). In dit hele proces blijft de kracht van boven van God komen (Filippenzen 2:12-13). Gods 'trekken' blijkt bij ware gelovigen altijd onweerstaanbaar; zijn genade blijkt altijd te overwinnen.

Wie het lichaam van Jezus eet en zijn bloed drinkt heeft eeuwig leven en wordt op de laatste dag uit de dood opgewekt (6:47-58)

*6:47-51a. Wie volhardend en aanhoudend gelooft heeft eeuwig leven (6:47,40). Wie het brood uit de hemel eet zal eeuwig leven (6:51,54). Deze twee zinnen staan parallel en betekenen hetzelfde: de eerste is een gewone zin, de tweede een zin in beeldspraak. Jezus herhaalt: van de kant van God wordt het Brood dat leven geeft door God aan mensen gegeven; Jezus Christus wordt gegeven (3:16). De mens moet zijn verantwoordelijkheid nemen: dat Brood eten; Jezus Christus moet in geloof aangenomen worden. Van fysiek brood alleen kan niemand leven (6:49; Matteüs 4:4). En alleen maar 'proeven' van het Brood dat leven geeft is ook niet genoeg (vgl. Hebreëen 6:4-5). Het Brood dat leven geeft moet 'gegeten' worden: het moet aangenomen worden en innerlijk opgenomen worden. In de woorden van vers 40: Jezus Christus moet *volhardend en aanhoudend* 'geloofd' worden. Het woord 'geloven' staat in de tegenwoordige tijd! Het woord 'geloven' wordt uitgedrukt in beeldspraak: Jezus Christus moet als de gekruisigde 'gegeten' worden, d.w.z. hij moet in het hart aangenomen en in het hele leven opgenomen worden.

*6:51b. Het brood dat ik zal geven voor het leven van de wereld, is mijn lichaam. Het woord is letterlijk 'vlees', maar betekent 'lichaam'. Met 'mijn lichaam' duidt Jezus zichzelf aan (6:57). Hij is de Zoon van God die de menselijke natuur (ziel en lichaam) heeft aangenomen en zichzelf als een plaatsvervangend offer aan het kruis opgeofferd heeft aan de eeuwige dood (de hel) en de fysieke dood in de plaats van ieder die in hem geloofd. Dit 'zal hij geven', want het eenmalige offer aan het kruis zal hier pas over ongeveer een jaar plaatsvinden.

De wereld. Het wordt aan 'de wereld' gegeven (vgl. 1:9-10). 'De wereld' is hier de verloren mensen:

- i. vervreemd van het leven van God, beladen met zonden, onderhevig aan het rechtvaardige oordeel en die verlossing nodig hebben (1:10c; 3:19).
- ii. zonder onderscheid m.b.t. ras, nationaliteit of taal (4:42) (1:29; 3:16; 3:17; 4:42; 6:33,51; 8:12; 9:5; 11:52; 12:32; 1 Johannes 2:2; 4:14-15).

Het verwijst niet naar 'de wereld' als het gebied van het kwaad en ook niet naar 'de wereld' als alle mensen die ooit op de aarde geleefd hebben.

*6:52-55. Het vlees van Christus eten en het bloed van Christus drinken (54). Dit is een 'mashal', een verborgen gezegde of raadsel. Zoals in 2:19-20 (de tempel afbreken en opbouwen), in 3:3-4 (wedergeboren worden) en 4:10-11 (levend water geven) legden de Joden ook deze uitspraak van Jezus (vlees eten en bloed drinken) *letterlijk* uit! Zij maakten daarover ruzie met elkaar (6:52).

- i. Eucharistie of Avondmaal. Jezus spreekt hier helemaal niet over de Eucharistie of het Avondmaal! Het is een 'mashal' en mag niet letterlijk uitgelegd worden. Een letterlijke uitleg komt neer op kannibalisme en dat is tegen de geest van wat Jezus leert. De uitdrukking 'het vlees en het bloed' staat voor 'Jezus zelf' (6:57), evenals de uitdrukking 'tot Jezus komen' een beeld is voor 'in Jezus geloven' (6:35). De gevolgen van zijn vlees eten en zijn bloed drinken, zijn dat gelovigen in hem blijven en hij in hen blijft (6:57); en dat is letterlijk onmogelijk.
- ii. Een vergelijking tussen Johannes 6:40 en Johannes 6:54 toont aan dat zowel de oorzaak als het gevolg geestelijk verstaan moet worden. Met deze symbolische woorden of beeldspraak leert Jezus dat mensen hem niet alleen met hun verstand, maar ook met hun hart en leven moeten aannemen. Het 'vlees en bloed' van Christus zijn symbolen voor Christus zoals hij in de bijbel geopenbaard wordt: Jezus Christus is God die de menselijke natuur heeft aangenomen en aan het kruis zijn leven gegeven heeft. Het 'eten en drinken' (6:54) zijn symbolen voor 'aanschouwen' (zien) en 'geloven' (6:40) van Jezus Christus zoals hij zich geopenbaard heeft. 'Geloven' betekent dus niet alleen kennis als waarheid aannemen, maar Jezus Christus met je hele verstand, hart, persoonlijkheid en leven aannemen. De verzen 40 en 54 hebben beide hetzelfde resultaat: de ware gelovige heeft nu al het eeuwige leven en Christus zal hem 'op de laatste dag' bij zijn wederkomst uit de doden opwekken. 'De laatste dag' is de dag van de opstanding van alle lichamen en de dag van het laatste oordeel (5:28-29).

*6:56. Wie mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt, blijft in mij en ik blijf in hem. 'Het vlees van Jezus eten en het bloed van Jezus drinken' is beeldspraak voor Jezus zien, naar hem komen en in hem geloven. 'In hem blijven' begint wanneer een gelovige in Christus ingelijfd wordt, d.w.z. in zijn Lichaam (de wereldwijde Kerk) geënt wordt door de doop met de Geest (de wedergeboorte) (Handelingen 11:14-18; 15: 7-10; 1 Korintiërs 12:12-13; Efeziërs 1:13-14). 'Hij blijft in ons' gebeurt voor het eerst wanneer hij in het hart en in het leven van de gelovige binnenkomt (1:12-13; Openbaring 3:20) en door zijn Geest in het lichaam van de gelovige blijft wonen (14:16-17; Romeinen 8:9-10; 2 Korintiërs 6:19-20).

*6:57. Ik leef door de Vader die mij gezonden heeft. Van alle eeuwigheid af heeft God de Vader aan God de Zoon dezelfde goddelijke eigenschappen gegeven (5:26).

Jullie leven door mij wanneer jullie mij eten en drinken. God de Zoon geeft het eeuwige leven aan iedereen die in hem gelooft (3:16; 6:40).

*6:58. Wie het brood van de voorvaders eten sterven, maar wie dit brood eet zal eeuwig leven. Mensen die doorgaan met alleen het fysieke brood te eten (die opgaan in het materialisme), zullen vergaan, maar wie in Jezus Christus gelooft, wordt tot het einde van deze vergankelijke wereld bewaard en zal tot in eeuwigheid leven!

Jezus wordt ook in Galilea verworpen (6:60-71)

De reactie van de Joden (de Joodse godsdienstige leiders en hun volgelingen) werd al genoemd: zij stelden vragen die voortkwamen uit ongelof, zelfgenoegzaamheid en traditie (6:28,30,31); zij morden tegen Jezus, kleineerden hem (6:40-41) en ruzieden onder elkaar (6:52). Nu, in Johannes 6:60-66 komt de reactie van de schare discipelen (volgelingen van Jezus).

Discipelen (volgelingen) die niet geloofden haakten uiteindelijk af (6:60-66)

*6:60-62. Dit zijn harde woorden, wie kan daarnaar luisteren? De woorden van Jezus over zijn vlees eten en zijn bloed drinken waren niet alleen moeilijk te verstaan, maar ook moeilijk te accepteren. De brede schare volgelingen namen aanstoot aan zijn onderricht.

Jezus wist in hemzelf (2:25) dat zijn volgelingen morden en zei, “Worden jullie hierdoor verstrikt?” Het woord ‘verstrikt’ wordt afgeleid van het woord ‘valstrik’. Het betekent, “Vallen jullie door deze woorden in de valstrik van de zonde?” Het waren niet de woorden van Jezus maar de hardheid en de zonden in het hart van de volgelingen dat maakte dat zij in de valstrik van ongelof en rebellie vielen.

“Maar als jullie nu de Mensenzoon zouden zien opstijgen naar waar hij eerst was?” Niemand had Jezus uit de hemel van God de Vader zien komen (6:46). Zouden de volgelingen hun mening veranderen als zij Jezus met lichaam en ziel naar God de Vader zouden zien opvaren?

*6:63-64. “De geest (hier niet ‘Geest’) maakt levend, maar het vlees bereikt niets.” De Joden moesten ophouden te denken dat Jezus hen vroeg letterlijk zijn ‘vlees’ te eten! Het letterlijke ‘vlees’ (lichaam) van Jezus bereikt niets. De ‘geest’ (de hele persoon) van Jezus geeft door zijn dood aan het kruis eeuwig leven (aan gelovigen). De woorden die Jezus spreekt zijn geen dode letter maar worden gedragen door de geest (de hele persoon) van Jezus en schenken leven (verlossing) aan degenen die geloven.

“Maar er zijn onder jullie sommigen die niet volhardend en aanhoudend geloven” (tegenwoordige tijd). Jezus wist (2:25) vanaf het begin wie er *niet volhardend en aanhoudend* geloofden en wie hem zou uitleveren (6:71).

*6:65-66. “Daarom heb ik jullie gezegd dat iemand alleen bij mij kan komen als het hem door de Vader gegeven is” (6:37,44).

Met het gevolg dat velen van zijn volgelingen teruggingen naar de dingen die ze achtergelaten hadden en niet langer met hem mee gingen. Letterlijk: “Teruggingen naar de dingen achter zich”. Zij gingen niet alleen terug naar hun oude baan maar ook naar hun oude denkwijze en oude levensstijl. Zij waren niet langer van plan Jezus te volgen. Dit was het bewijs dat zij niet geschikt waren voor het koninkrijk van God (Lucas 9:62). Zij waren dus nooit echte discipelen van Jezus geweest en zijn dat ook niet geworden.

Discipelen die wel geloofden weten dat zij naar geen ander kunnen gaan (6:67-71)

In Johannes 6:67-71 komt de reactie van de twaalf discipelen van Jezus.

*6:67-69. Jezus vroeg nu aan de twaalf: “Willen jullie soms ook weggaan?” Petrus antwoordde: “Naar wie zouden we moeten gaan, Heer? U spreekt woorden die eeuwig leven geven”. Petrus is de woordvoerder van de discipelen (hij gebruikt het meervoud ‘wij’). Hij bedoelt te zeggen dat niemand anders de leegte in het hart en de diepste verlangens van mensen kan bevredigen. Geen ander godsdienst of godsdienstigheid kunnen mensen het eeuwige leven geven.

“U spreekt woorden die eeuwig leven geven en wij geloven en weten dat u de Heilige van God bent”. De ‘woorden’ (Grieks: remata) zijn de verschillende uitspraken en onderrichten van Jezus in de evangeliën. ‘Het woord ‘geloven’ staat in de voltooid verleden tijd (perfectum) en betekent dat de twaalf discipelen niet alleen *aanhoudend en volhardend* geloofden, maar ook dat hun geloof *voortdurend een effect op hun leven had*. Het woord ‘weten’ staat ook in de voltooid verleden tijd. ‘De Heilige van God’ (10:36; Handelingen 3:14; 4:27; Openbaring 3:7) is degene die God van alle andere mensen ‘afgezonderd’ heeft, ‘apart gezet’ heeft en ‘toegewijd’ heeft om Gods plan van verlossing en oordeel uit te voeren.

*6:70-71. Jezus zei: “Ikzelf heb jullie alle twaalf uitgekozen, en toch is een van jullie een duivel”. Jezus zei dit zodat Judas nooit zou kunnen zeggen dat hij niet gewaarschuwd was en dat de andere discipelen nooit zouden kunnen

zeggen dat Jezus door zijn verraad verrast werd. Jezus had hen 'uitgekozen' om zijn discipelen te zijn maar hij wist dat een van hen 'een duivel' was. Het woord 'duivel' betekent 'lasteraar' of 'valse aanklager'. Judas had zich beschikbaar gesteld om een instrument van de duivel te zijn. Andere volgelingen gingen weg omdat zij het niet met Jezus eens waren. Maar Judas bleef bij hem en deed alsof hij het met Jezus eens was. Hij bleef om Jezus en de andere discipelen samen met hem te gronde te richten.

Vragen

1. Bespreek eerst de vragen van de kringleden.
2. Welk verband bestaat er tussen de vermenigvuldiging van de broden en de vissen en de uitspraak van Jezus in 6:35?
3. Wat moeten wij doen opdat wij de werken van God mogen werken? (6:26-27)
4. Wat is het verband tussen Gods 'trekken' en ons 'komen'? (6:37-45)
5. Wat betekenen de symbolen 'het vlees van Jezus eten' en 'het bloed van Jezus drinken' (6:54)?
6. Hoe kun je zien dat iemand niet een echte gelovige is? (6:66-69)